

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XV. Consilium inter Tridentinos Legatos de rebus primo loco proponendis. Apertio Concilij decreta, sed vsque ad decimum octauum Ianuarij dilata, & qua de causa. Studie Hispanorum, quò ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11665

Consilium inter Tridentinos Legatos de rebus primo loco proponendis. Apertio Concilij decreta, sed vsque ad decimum octauum Ianuarij dilata, & qua de causa. Studia Hispanorum, quò declararetur, ea Synodus esse continuatio, & non noua celebratio: quo pacto id compositum. Primus Cœtus generalis decimaquintâ Ianuarij: huiusmodi cœtuum ritus.

Quamquam ob adductam ab Estensi Legato causam, siue ob alias, Gallici Præfules deessent; ea tamen erat Tridenti frequentia, earumque nationum & Infularum, vt inchoari posset functio cum dignitate, vtque si protraheretur, aleret suspiciones ne illa speciosam quasi scenam ostentaret. Et quidem erat opinio, validiorem longinquis stimulum fore, vbi per aliorum antecessionem certi redderentur nequaquam se decipi, quam per expectationem nequaquam se despici. Illic itaque coeuntēs quatuor Præsidum cœperunt in opus deducere id quod priores duo Romæ proposuerant tamquam opportunum, quò inchoationem collegæ per id temporis anteuerterent, nimirum, deliberare de iis quæ mox in Concilio sancienda erant, & Romam eorum notitiam præmittere. In quo duo efficacius Borromæo commendarunt^a: alterum, vt res in arcano lateret, ne huiusmodi communicatio, si per infortunium manaret in vulgus, calumniarum illi fomitem suppeditaret: alterum, vt cum Pontifex articulum quempiam proponeret Cardinalibus vt de ea deliberarent, si qua fortè animaduersio Legatorum ipsi placeret, eamque Collegio vellet exponere, proponeret vt suam, quò illos ab inuidia & arrogantia nota subduceret, quasi auderent eos edocere, qui sapientiâ ipsis præcellebant.

^a Litteræ ad Borromæum, 28. Decembris 1562.

Porrò inter capita coram Pontifice stabilienda, primum in executione, & summum in momento videbatur, quanam argumenta essent à Legatis proponenda Concilio, quæ ab ipso statim agerentur. In epistola recitata, quæ Pontificis manu exarata à Simonetta^b perlata fuerat ad collegas, confirmatur iussio, sicuti vidimus, præterita Synodi prosequendæ, habitis pro iam firmatis eiusdem sanctionibus; qua de re iam vsque ab initio Pius certum fecerat scripto Philippum Regem. Sed quoniam illius quod prodest pluribus, & pluribus videtur noxium, oportet Principem auctorem esse, sed auctorem non apparere; id per eam industriam agendum erat;

^b Litteræ Legatorum ad Borromæum, 12. Ianuarij 1562.

vt

1561. vt in Pontificis onus non cederet, quò in primo theatri illius actu
 1562. hæreticos tum Germanos tum Gallos abalienasset à qualicumque
 cogitatione illuc accedendi. Quare ad huiusmodi odium quere-
 lamque vitandam, Legatis animus non erat, vt proponeretur ab
 ipsis^e continuatio eorum capitum Fidei, quæ ab anteacto conuentu
 non sancita supererant: id enim nouum fuisset indicium, quasi vel-
 lent vt quæ decreta iam fuerant, intacta persisterent. In initum prin-
 cipio inter ipsos consilium fuit, vt progredierentur in Indice in-
 choato prohibitorum librorum, scribendisque curarent à Pontifi-
 ce litteras cohortationis plenas, quò indicaretur id fieri Pontificiâ
 auctoritate. Sed postea ab eo consilio resilire, vtpote animaduerten-
 tes, vnâ cum auctoribus eorumdem hæreses obliquè damnatum
 iri, adeoque eo etiam pacto illarum sectatoribus occludi, vt ita di-
 cam, Concilij fores, dum illud aperiretur. Existimarunt igitur, si-
 gnificaueruntque Pontifici, satius esse, vt argumentorum electio Pa-
 trum arbitrio committeretur: certum siquidem erat, ab his deci-
 sionum continuationem electum iri. Atque ita quod intendebant
 potissimum obtenturi erant, simulque submoturi omnem quæ-
 rimoniam titulum de Pontifice, quippe qui illius rei iussor non esset,
 & edituri luculentum specimen libertatis impertitæ Concilio cum
 plausu nationum, & Patrum alacritate.

^d Constat ex
 epistola Le-
 gati ad Bor-
 romæum,
 4 Ianuarij
 1562.
^e Epist. Le-
 gatorum ad
 Borromæum,
 28. Decem-
 bris 1561.
^f 19. Decem-
 bris, ex Actis
 Senatus.

Antequam hisce litteris responsum esset, epistolam acceperat^d,
 quâ huiusmodi propositio in ipsorum iudicio reponeretur, nec mi-
 nus se flexerat Pontifex, vt eorum arbitrio concederet prorogatio-
 nem inceptiois per aliquot dies^e, decretæ prius ab ipso in Sena-
 tu^f ad sacrum Epiphaniæ diem. Etenim factâ illis spe, breui Ora-
 tores Cæsaris peruenturos, operæpretium duxerunt, si eâ breui mo-
 rà in fronte noui ædificij huiusmodi decoris incrementum merca-
 rentur. Fallitur proinde Suauis, vbi affirmat, Simonettam in ad-
 uentu suo nactum fuisse noua mandata, ne prius Concilium aperi-
 retur, quàm denuò id Pontifex significaret; ipsum autem illi moræ
 consensisse petente Cæsaris Oratore. Reuerà nec ea tunc mandata
 fuerant, nec prorogatio postea statuta mandato Pontificis, sed solo
 eius permisso habita est. Quin cum ipse postea Legatis iniunxisset^g,
 ne rem protraherent vltra diem decimum septimum Ianuarij,
 recenter à Paulo IV. dicatum Romanæ Cathedræ S. Petri, id ipsum
 illis arbitrarium redditum est. Verumtamen Legati noluerunt am-
 plius procrastinari, tametsi nondum Oratores accessissent, veriti
 ne cunctatio nimia videretur; & iam adierant supra centum Præsu-
 les, qui satis inchoationem nobilitarent. Monita quædam scripto
 singu-

^g Ex duabus
 epistolis Le-
 gatorum ad
 Borromæum,
 8 & 15. Ia-
 nuarij 1562.

singulis Patribus præmiserunt Legati^b; Vt primum Concilij Tridentini Decretum custodiretur, de modestia & pietate in cunctis actionibus exhibenda: Vt in templa conuenientes silentium seruarent, adeo vt Cærimoniarum Magistri ea quæ sui essent muneris absque strepitu peragerent, & quoad fieri posset, per nutus potius quam per verba: Vt Præsules à nimia epularum lautitia abtinerent, & sobriâ parcâque mensâ vterentur, Scripturæ lectionibus conditâ, instar Agapes, ab antiquis Synodis permissâ; recolentes memoriâ, à Redemptore in fine Cœnæ institutam Eucharistiam fuisse, vt ostenderet, Christianorum cœnas ita temperatas habendas esse, vt ipsi postea ad celebranda Sacramenta idonei reperiantur.

4 Hic fuit postremus ad aperiendam Synodum apparatus. Sed antequam id perficeretur, molesta remora interiecta est ab Archiepiscopo Granatensi. Is in primis Simonettæ significauit, se inaudiuisse, velle Præsides ambiguis vti vocibus, vnde discerni non posset, cum res primò proponeretur, an noua hæc Synodus esset, an antiquæ continuatio; idcirco, ne ipse improuisò caperetur, palàm à se fieri, dubiam hac in re sententiam diplomatis, in causa fuisse vt ab Hispania perdifficiliter ac tardius Episcopi mitterentur, & in Regio Consilio fuisse à compluribus repugnatum, quamquam per literas Regi declararet Pontifex, velle se Synodum Synodi antea actæ continuationem esse. Adhæsisse se in Consilio Pontificis voto, confisum, promissis rem illicò responsuram: proinde si principio hic articulus dilucidè non liqueret, nec se nec reliquos Hispanos quieto animo posse persistere. Respondit Simonetta: Voluntatem Pontificis constantem perdurare; sed quemadmodum Diploma eam loquendi rationem vsurpauerat ne deerrantes alienarentur, atque vt Cæsari satisficeret, cuius quoque satisfactionem Rex Catholicus fratris filius postulabat; ita tolerandum ab ipsis esse, vt generalis pariter vocum significatio seruaretur duos adhuc menses, vel vt minus per primam integram Sessionem, ne Patrum austeritati exprobrari posset, quòd ob intempestiuum vnus vocis vsu, prouinciarum sanitas & utilitas Synodi pessum irent. Visus est quieuisse Guerrerus: sed paucis post diebus cum eodem postulato omnes quatuor Legatos adiit coram Madruccio, & efficaciori modo illud postea separatim Simonettæ ac Seripando iterauit: Quæ ad Deum spectant, clara in luce peragenda esse; à vocum ambiguitate fictionis suspicionem ingenerari: cum ipse suaserat in Hispania, vt ad Synodum pergeretur, in os sibi à multis obiectum fuisse: *Quid si Tridenti comperies, continuationem præteritæ Synodi non intendi, vni' pergere*

Pars II.

SSS

confe-

1562.

^b Litteræ Archiepiscopi Iadrensis, 17. Ianuarij 1562. & monitorum exemplar, missum Romanam ad Paulum Filionardum.

1562. *confestim rediturus?* Ab opposita Cæsaris petitione non tolli, sed augeri necessitatem apertæ declarationis: etenim cum altera Hispanis innotuisset, vnde umbris animi offundebantur, altera iis abstergendis opus esse: tunc magis oportere formulis vti, quæ rectam sententiam euidenter significant, cum alioqui de distorta potest esse suspicio. Breuiter, id si committeretur, nec se nec alios nationis suæ retineri posse, quominus conuenientes contestationes haberent. Responsio iterata est: Si pia de causa ea declaratio in Diplomate fuerat omissa, in gratiam tam benemerentis Cæsaris, & quò hæretici conciliarentur, ad quos Pontificis charitas sese inclinauerat tot Nuntiorum missione, ex eodem respectu confici, opportunum esse, eà declaratione dies aliquot supersedere. Quidnam Gallos dicturos, qui breuè adituri erant, vbi noscerent, in articulo tantè momenti, adeoque ab ipsis oppugnato, se breuè interiectà morè nequaquam auditos? Si Guerrerus vellet nationis nomine contestari, mandatum ad id ab ipso producendum esse: si proprio nomine debitam à Synodo responsionem sibi præstolaretur, nec à Legatis existimari, cunctos Hispanos Præsules in ipsius sententiam ituros.

Statuerant inter se Legati conuocare nihilominus generalem cœtum, & ibi si Granatenlis contestaretur, causam committere alteri confessui postridie habendo, in quo proculdubio petitio & contestatio fuissent repulsam passuræ. Sed nimis ægrè ferebant, inuita Synodi factura fuisse & famæ & felicitatis iacturam per contestationes, & fortasse per secessum quasi vnius integræ nationis. Studuerunt idcirco crudos illos humores concoquere solertiâ quorundam Italicorum Præsulum, quierant Hispaniensibus intimi, simulque vnius ex Hispanis, Romæ & concordix summo perè studiosi, qui fuit Antonius Augustinus, alibi à nobis laudatus, prius Romanæ Rotæ Duodecemuir, & tunc Verdensis Episcopus. Horum operâ pridie vesperi denunciati conuentus, Granatenlis, aliique duo ex Hispanis Seripandum adierunt, & vniuersæ nationis suæ nomine significarunt, se consensuros, sed quatuor positis conditionibus: Vt in aperienda Synodo nullum proferretur verbum continuationi contrarium; Vt Synodus secundum Diplomatis tenorem aperiretur; Vt continuaretur, cum primum opportunitas obueniret; Vt in fine Pontifex confirmaret cuncta Synodi Tridentini Acta tum iam habita, tum habenda.

Seripandus nolens aut sibi promissionem absque collegis arrogare, aut ostensâ dubitatione umbras augere, præsentemque animi propa-

Epist. Legatorum ad Borromæum, 15 Ianuarij 1562.

propensionem peruertere, certos Hispanos reddidit, inter ipsos ac Legatos ad eam vsque diem nullum de re, sed solùm de modo delictum fuisse; allocuturum se collegas, ac die postero responsa ipsis grata, ut sperabat, redditurum.

Quocirca Idibus Ianuariis, cum in Aula Præsules conuenissent, præstoque essent ad destinatum confessum habendum, acciti sunt Hispani ad Præfidum conclaue, non solùm quò per eam honoris significationem mulcerentur, sed quò perniciosus rumor extingueretur, qui eos tamquam membra iam à corpore seiuncta vulgabat. Scripandus ipse disseruit: questus est de agendi modo ab illis adhibito, tamquam exempli nocentis externis, quibus innotesceret: spondit cunctas quatuor conditiones expletum iri; & insuper offensa ipsis est eadem epistola, quam ad collegas Simonetta detulerat, ubi ipsi Pontificis characteres eius voluntatem, illorum Præsulum voto consonam, oculis patefaciebant.

7 Granatensis, beneficio impetrationis expectatione maioris cumulat, id quod egerat excusauit, enarrans, litteris regiis, per quas missus fuerat, imponi sibi ut ad Synodi continuationem iret: non tamen illas protulit, quamuis affirmaret, eas à se in sinu seruari. Præsides tum ad confidenatim præ se ferendam, tum ad colligendam eorum concordiam, formam Decreti, ad imminentem Sessionem parati, cum ipsis communicarunt, à quibus libenti animo comprobata est, proposita dumtaxat tenui alicuius uoculæ mutatione*, potius ad ostentationem subtilitatis & attentionis, quàm quò ad rei necessitatem facere censerent. Quæ animi fidentia, à Legatis aliam ob causam exhibita Hispanis Episcopis, fortis postea veluti clypeus ipsis euasit in diuturna validaque pugna cum iisdem, tunc minime præcogitata, nec nisi cum exitu Concilij in exitum deducta, sicuti in loco palàm fiet. Vsque adeò semper potis est casus, etiam ubi summum prudentiæ adhibetur; quin etiam vsque adeò prouidæ mentis est, uti opportunitate aliena iudicia sibi conciliandi, quo tempore flexilia sunt, seu ad eorum postea possessionem firmiter retinendam, seu ad opponendam futuræ ipsorum repugnantiaè validissimam auctoritatem, quæ cuiquam obiici possit, hoc est suam.

8 Dum huiusmodi contentiohem narrat Suauis, quantum narrat, tantum deerrat. Dicit, eam contigisse in primo cœtu generali; Hispanorum postulatis obstitisse Commendonum Zacynthinum Episcopum, ut qui, cum in Germania fuisset Nuntius, omnium optimè contrariam Cæsaris voluntatem callebat: ibi postea fuisse compositas voces de articulo exagitato, ac postea nauatam operam ad De-

Sfff 2 cretum

* Epist. Scripandi ad Amulium, infra producenda.

1562.

cretum dictandum, Enimuerò ex Actis, & ex litteris Legatorum, oppositum in singulis animaduertitur; nimirum, controuersiam extitisse ac desisse antequam cœtus haberetur; Zacynthinum ne Tridenti quidem id temporis adfuisse, vt constat ex Episcoporum catalogo, qui primæ illi Sessioni interfuere, triduo post eum cœtum celebratæ; quinimò adeò non potuit haberi à Commendone sermo in eo conuentu, Idibus Ianuariis celebrato, vt ipse Tridentum non peruenerit è Germania, vbi Nuntium egerat, nisi tertio Martij¹, nec ante diem septimum eiusdem mensis publicè verba fecerit, iis quæ ipse in sua legatione egerat expositis^m. Denique Decretum non post sed ante conuentum dictatum est, & etiam ante concordiam cum Hispanis, quod illis ostensum fuit ad argumentum fiduciæ, dum componebatur concordia, & antequam haberetur confessus.

¹ Epist. Episcopi Mutinensis ad Moronum, 5. Martij 1562.
^m Litteræ Commendoni ad Borromæum, 8. Martij 1562.

ⁿ Acta Paleotti, & epistola Archiepiscopi Iadicentis.

Post eam concordiam confestim conuocatus est cœtus in Aulam ædium vbi primus Legatorum degebat, in quo duæ supra centum Tiaræ præter Purpuratos Patres conuenerunt. Ingratum non erit, semel hîc rei ordinem ritusque cognoscere. Supra reliquos considebantⁿ Legati, in sedibus ex villosò serico in medio theatro collocatis, supra podium modicè eminentis, ac prope illos assidebat Marduccius: ad eorum dexteram, sed in humilioribus subsellis, locus dabatur, cum interueniebant, Oratoribus Ecclesiasticis laicorum Principum; ad sinistram eorumdem laicis Oratoribus. Cum Procuratores aderant Ecclesiasticorum, profanas ditiones obtinentium, seu Cleri alicuius Prouinciæ, si huiusmodi Procuratores essent Præfules, secundum Præfulum ordinem considebant, haud habitâ muneris ratione. Inter Præfules, quibus scamna parabantur, antecedeabant Patriarchæ, post illos Archiepiscopi, tum Episcopi, pro antiquitate: subsequiebantur Abbates Intulati; post quos Regularium Ordinum summi Præsides, qui postremi erant inter suffragatores.

Quo in loco, quoniam alibi Suauis, sicut obseruabimus, Didacum Lainium, Societatis Iesu supremum Moderatorem, quasi superbum & contentiosum calumniatur, illic mihi repositâ per certiora argumenta confutatione, satis sit, in transitu ea planè verba producere quæ à Paleotto Cardinali in sua narratione conscripta sunt. *Didacus Lainius, Iesuitarum Præses Generalis, doctrinâ ac pietate spectabilis, dum ambigebatur de loco ipsi tribuendo: aut inter Regulares aut inter alios, maluit modeste ac prudenter extra ordinem, ac seorsim ab aliis collocari omnium infimus, quàm seu publicè seu priuatim quidquam de loco contendere.* Post

11 Post Ordinum Regularium Præsides, Romanæ Rotæ Duodecemuir sedebat, qui absque iure suffragij interdum à Legatis consultus, quid sentiret promebat, ac sententias notare consueuerat, quod non minus cuique liberum erat. Succedebant Aduocati Vaticanæ Consistorij, Promotor Concilij, & si quis supererat, cui extra ordinem interueniendi facultas à Pontifice data fuisset, qualis concessa fuit Abbati Lusitano & in sui Regis & in suorum promeritorum gratiam; omnium verò postremum gradum tenebant Ecclesiasticorum Procuratores, nisi digniori ad interueniendum titulo cohonestarentur.

12 Consideratis itaque hoc ordine congregatis, Mantuanus Præsidentum primus consuetam S. Spiritus precationem recitauit, vnà verò graui breuique oratione congratulatus est, quòd tempus à Pontifice tam exoptatum aduenisset ad eam Ecclesiæ opem ferendam. Causas retulit cur Pontifex Synodum conuocasset, eiusque postea inchoationem distulisset: Patres cohortatus est ad opem Diuinam sibi impetrandam precibus ac ieiuniis; & à Massarello recitari iussit ordinem in supplicationibus ceterisque solemnibus Sessionum ritibus seruandum, ac duo Decreta Sessioni proximæ parata.

13 Primum erat huiusmodi: *Placétne vobis, ad laudem & gloriam Sanctæ & indiuiduæ Trinitatis, Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ad incrementum & exaltationem Fidei & Religionis Christianæ, Sacrum, Oecumenicum, & generale Concilium Tridentinum, in Spiritu Sancto legitime congregatum, ab hodierno die, qui est XVIII. mensis Ianuarij anni à Natiuitate Domini M. D. LXII. Cathedra Romana beati Petri Apostolorum Principis consecrato, sublatà quacumque suspensione, iuxta formam & tenorem litterarum sanctissimi Domini nostri Pij IV. Pont. Max. celebrari, & in eo ea, debito seruato ordine, tractari, quæ, proponentibus Legatis ac Præsidentibus, ad horum temporum leuandas calamitates, sedandas de Religione controuersias, coercendas linguas dolosas, deprauatorum morum abusus corrigendos, Ecclesiæ veram atque Christianam pacem conciliandam, apta & idonea ipsi sanctæ Synodo videbuntur?*

14 In secundo Decreto secunda Sessio præscribatur die vigesimo sexto Februarij, qui incidebat in quintam feriam post secundum solemnem ieiunij diem Dominicum. Madruccius, cui prima in suffragando vox erat, Pontificem, eiusque vigilantiam pluribus commendauit. Cuncti primum Decretum comprobarunt: in secundo vnus aut alter quasiuere, quibus de rebus interim agendum esset; ac summo Legatorum respondente, de iis sermonem in aliis cæcibus habitum iri, cuncti pariter consensere. Postremò lectum

1562.
o Acta arcis
Æliæ.
p Per Diplo-
ma 14. Fe-
bruarij 1562.

est Pontificium Diploma de Primatibus, & quædam Præsidum declaratio, quæ postea °, cum per se minus valida videretur ad seruanda illæsa cuiuscumque iura, à Pio confirmata est P; quòd non idèd mens ipsi erat vllum inferre detrimentum Primatum Privilegijs, sed ea omnino illibata relinquere; cui Bracarentis assensus est per debitas priusque compositas contestationes, non quidem præfens (quippe morbo præpeditus) sed per Ioannem Xuarium Episcopum Conimbricensem, illius in eò actu Procuratorem. Ita vere affirmari potuit, in ea prima celebritate simul nihil effectum, simul partem operis maximam; quemadmodum maxima pars est dramatis ipsa siparij diductio.

C A P V T XVI.

Noua cum Hispanis concertatio super iis primi Decreti verbis, Proponentibus Legatis. Prima, seu decimasextima Sessio. Sessionum ritus tum proprij tum communes; ibique aduersus producta verba quorundam repugnantia.

GVerrerus, qui inter Hispanos vti gradu & Theologicâ doctrinâ, ita pariter auctoritate præcallebat, dum animo reuoluerat^a verba primi Decreti, *Proponentibus Legatis*, argumentum desumpsit nouæ concertationis, quam nuper prænuntiaimus, & cœpit obstrepere. Præsides re compertâ, Massarellum, qui à secretis erat, ad eum pacandum miserunt, reuocandumque ipsi in memoriam id quod actum fuerat, nimirum, Decretum illud ad verbum & priuatim à Legatis ostensum fuisse, ac iterum postea ab eodem auditum in generali conuentu, & utrâque vice ab ipso comprobatum. Sed nihil his ille commotus respondit: Angelorum, non hominum esse conditionem, per primam intelligentiam obiecta perfectè comprehendere: sibi, sic ex improviso tenorem Decreti auscultanti, non occurrisse incommodum, vti postea eundem excogitanti, eas voces esse nouas & inusitatas in Synodis superioribus, aptas ad præbendum argumentum hæreticis confirmandæ criminationis, quasi Concilium non esset liberum, atque ad eos peruicaciùs retinendos, ne illuc adirent, causantes, vocem ipsis interdictum iri non ad iudicandum modò, vti postulabant, sed etiam ad loquendum. Ad hæc Massarellus, non eas ibi voces fuisse appositas animo sui cuiquam iuris abrogandi: si res esset integra, potuisset quidem de Decreto variando agi; sed cum illud propositum

^a In Actis Palcotti.